ASD-EAST

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Модул 1

Комуникација

Вербална фаза

University of Northampton
University of Zagreb Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
TARGET AUTISM
Autism Europe
CENTAR ZA AUTIZAM

Цели

- Да се идентификуваат различните експресивни и рецептивни потешкотии во способноста за комуникација кај учениците со нарушувања од спектарот на аутизам.

- Користење на стратегии, пристапи и програми за помош на специјалните едукатори и рехабилитатори во акомодација и развој на комуникација кај учениците од спектарот на аутизам.

Активност

Замисли животно…

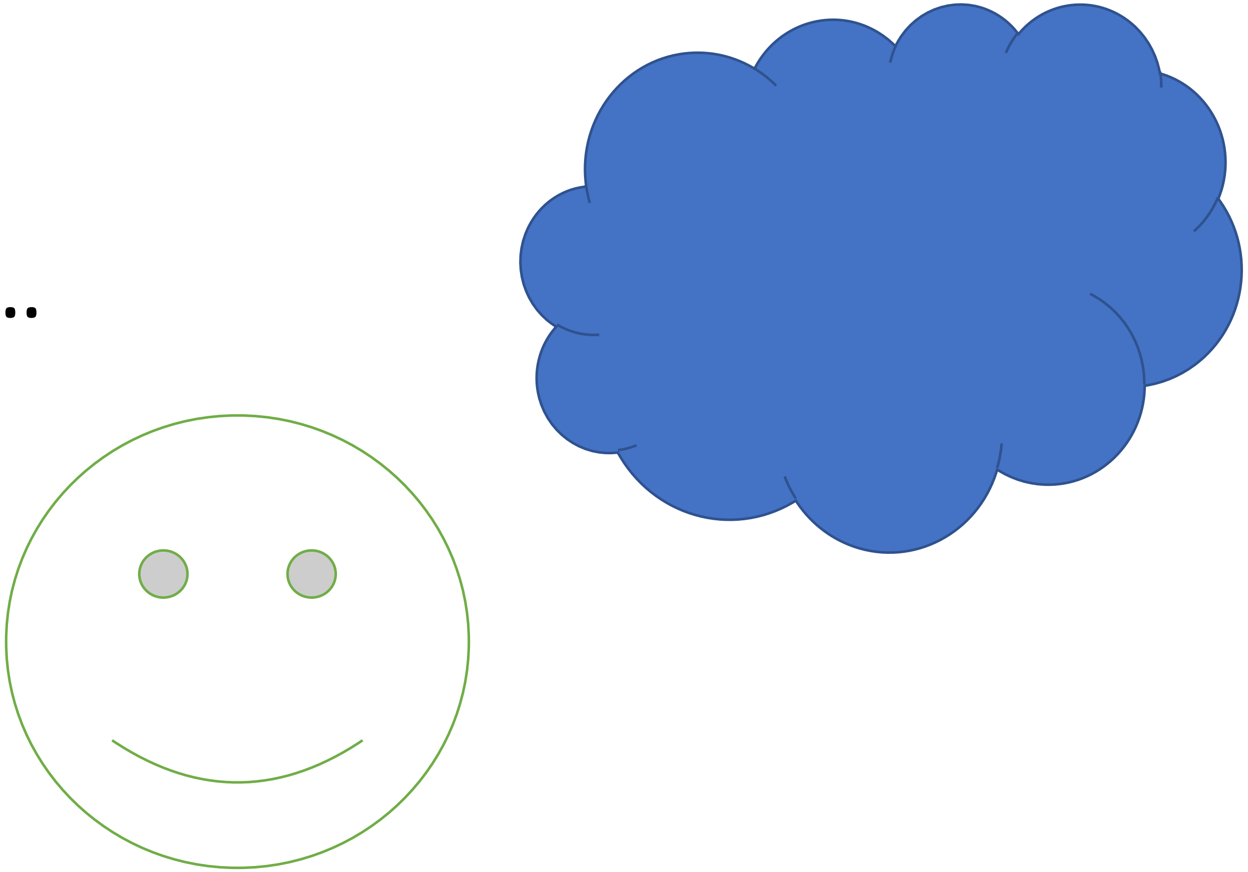

ASD-EAST
Autism Spectrum Disorder
Empowering And Supporting Teachers

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Комуникацијата е двонасочен процес

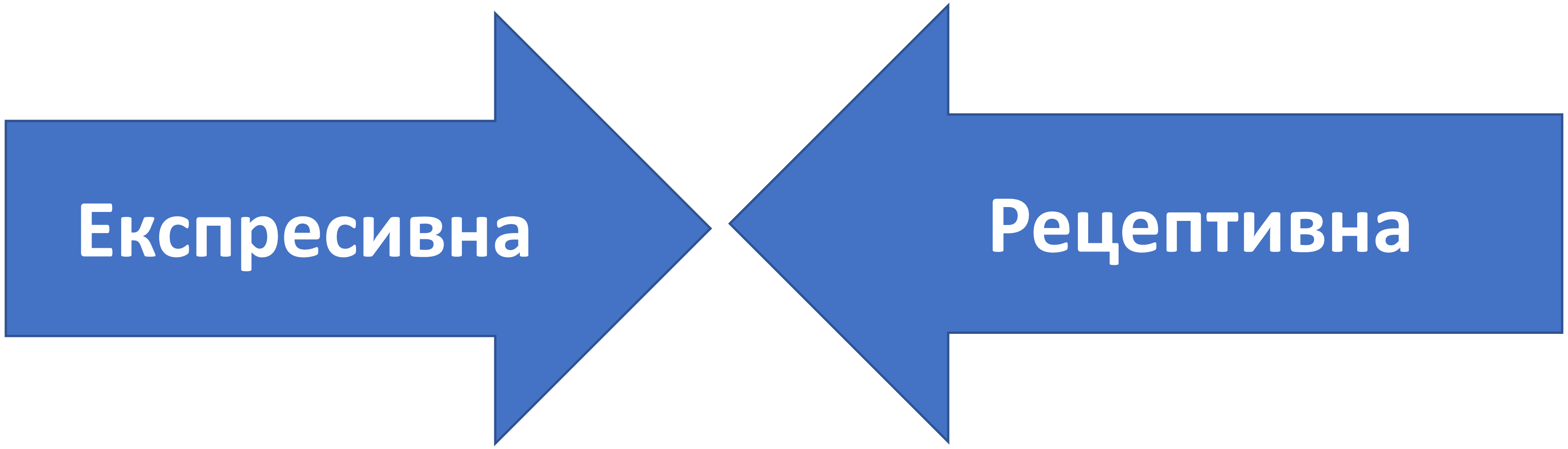

Дали детето знае:

Зошто комуницираме?

Дали имаме за што да комуницираме? (мотивација)

Дали имаат способност да го насочат своето внимание на комуникацијата?

ASD-EAST
Autism Spectrum Disorder
Empowering And Supporting Teachers

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Потешкотии во експресивната комуникација

- Вербална комуникација без значење;
- Ехолалија;
- Не се свесни дека треба да комуницираат за да ги задоволат потребите;
- Потешкотии при именување на апстрактни поими;
- Нема насоченост во говорот (кон соговорникот), тон или различна брзина (може да звучи досадно или чудно);
- Недостаток на реципроцитет во говорот.
- Тешкотија во разбирањето и користењето на говорот на телото и гестот.

Потешкотии во рецептивната комуникација

- Отежната/бавна вербална обработка;
- Не може да го фокусира вниманието;
- Или гледа или слуша (не може двете работи заедно);
- Не може да разбере како наклонетоста (кон соговорникот) и висината на тонот можат да го променат значењето на зборовите;
- Премногу буквално толкување.

Како да му помогнете на детето?

- Намалете го вашиот говор колку што можете повеќе;
- Покажете му и демонстрирајте што треба да прави, не му кажувајте;
- Прво привлечете внимание/кажете го името.
- Оставете му доволно време да ги обработи дадените информации пред да ви одговори.
- Ако треба да го повторите тоа што сте го кажале, кажете го на ист начин, не го преименувајте;
- Кажете им „што да прават“, а не „што да не прават“.
- Проверете дали ве разбрало со што ќе побарате од детето да повтори или да ви демонстрираат.

Како да му помогнете на детето?

- Избегнувајте вербални упатства во повеќе чекори.
- Користете визуелни упатства или знаци за да му помогнете во разбирањето на вербалните упатства, на пр. седи, подвлечи и сл.
- Не го присилувајте и не очекувајте контакт со очи.
- Користете хумор и сарказам само доколку сте сигурни дека разбираат.
- Направете го она што ќе речете дека ќе го направите, не давајте ветувања на подолг рок (на пр. Ние ќе ја играме играта следната недела).

Развој на експресивни вештини за комуникација

ASD-EAST
Autism Spectrum Disorder
Empowering And Supporting Teachers

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Составни делови на експресивната комуникација

Мислете на вашите ученици:

Како детето комуницира?

Каков е вербалниот говор кај детето?

Дали користи гестови, фацијална експресија, говор на тело?

Дали детето ги разбира „правилата“ за како правилно се води дијалог?

Зошто детето комуницира – што е тоа што го мотивира за да започне комуникација?

Бара нешто?

Споделува искуства или интереси?

Одговара на прашања?

Само за да се зборува нешто?

Од интерес кон други личности и нивните искуства?

КОИ се можностите кои ги има детето за да може практично да го вежба својот експресивен говор?

Развивање на „како“

Овозможете поттик кој им помага да се потсетат

Визуелни потсетници – билети, флаери, слики, предмети.

Пишани дневници и дневници со слики.

Скрипти за започнување на разговор

Временска рамка - Кога има пауза или кога другата личност не зборува

Поздравување

Прво прашање - „како си помина денес...?“ , „што ќе бидеш ти...?“

Следно прашање – кој, што, што друго, како??

Идеи за започнување на разговор , прашања и теми на разговор.

Активност:

Води краток разговор со некој во просторијата кој не го познаваш.

Кои вештини ги употреби?

Дали имаше нешто што ти претставуваше проблем или ти беше потешко да го направиш?

Развивање на способности за разговор:

Можеби ќе има потреба да ги научат овие вештини преку игра на улоги и визуелни поттикнувачи:

1. Кога и како да започне разговор?
2. Каде да стои кога сака да започне со разговор ?
3. Што да каже на почетокот на разговорот ?
4. Како да зборува за време на разговорот ?
5. Што да каже за време на разговорот ?
6. Што да направи доколку има проблем за време на разговорот ?
7. Како да го заврши разговорот ?

Учење на правилата за водење на разговор

Одржување на еден разговор:

Зборување по редослед: правилото за 2/3 прашања;
Доколку ти постават прашање, одговори на прашањето;
Може да им го поставиш истото прашање;
Постави уште едно прашање кое е поврзано со одговорот кој си го добил од претходното прашање.

Менување на тема на разговор

Точно време – пауза, откако постави едно последователно прашање (реплика)
Претстави ја промената - „тоа ме потсетува на....“ , „А да дали слушна за...“

Не зборувај предолго

Дај им шанса на другите да зборуваат
Провери знаци на заинтересираност....
Провери знаци на здодевност.....
Доколку си во дилема прашај „ Дали зборувам премногу“?

„Воз на разговорот“ од Joel Shaul

Оваа книгаа ја користи аналогијата на воз, пруга и железничките станици за да им помогне на децата да ги визуелизираат различните елементи на конверзацијата.

Кога работите со овој концепт можете да користите играчка воз и пруга.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

„Зелената зона“ на Joel Shaul

„Зелената зона“ е визуелна претстава за изнаоѓање заеднички став помеѓу едно лице (сина) и друго лице (жолта) за да се создаде „зелена зона“ што претставува заеднички интерес на паротт. Книгата, илустрирана со стотици фотографии кои претставуваат опсег на интересите на другите луѓе, јасно објаснува што е „Зелената зона“ и како да се најде и е погодна за деца на возраст од 7+ години.

Активност: Близина

Подучувајте каде и како треба да се стои кога некој сака да започне разговор со некого.

Започнување на разговор

Дали ти се допаѓа...?

Што мислиш за...?

Што правеше...?

Би сакал да зборувам со тебе за...

Кога ти...?

Научете ги како да го завршат разговорот:

Очекувано

- Се гледаме подоцна!
- Ми беше мило што разговаравме.
- Морам да одам сега.
- Ајде да зборуваме повторно подоцна.

Неочекувано

- Замини си набрзина
- Сврти се и игнорирај ја личноста.
- Кажи Замолчи!”
- Кажи “досаден си!”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Скала на јачина на глас

- Користењето броеви за да се опише волуменот и да се означи соодветниот волумен за една ситуација може да помогне и да се разјасни разбирањето.

- Користете картички за да им покажете која јачина на глас е соодветна за одредена ситуација.

Работете на „ Зошто“

- **Развијте интереси и избори - и не ги предвидувајте неговите потреби (охрабрете го да побара работи, вклучително и помош)**
- **Покажете и раскажете: помагање на комуникацијата од социјални причини.**

  Поттикнувајте го моделот на покажување и посочување (да имате заеднички интерес)

  Кажувајте им – што се случува сега а што потоа; „новости“.

  Бидете сигурни дека одговарате и охрабрувате, но, избегнувајте премногу прашања.
- **Охрабрете го да започне со „муабет“ (дури и ако не постои интерес)**

  Поставувајте прашања за тоа што правел некој друг;

  Споделете сопствено искуство;

  “Како сте?”

  “Дали сакаш....?”

Проширување на „можностите“ за комуницирање

- **Овозможете време и простор**
    - Следете ги – давајте коментар но не прашање
    - Приклучете им се во нивните активности
- **Создадете поттик за разговор – потсетете ги**
    - Мотивацијата да е во визуелното поле но надвор од досег
    - Визуелни поттикнувачи и помагала
- **Извршете саботажа на рутините (многу внимателно со овој чекор)!**
    - Правете се „глупави“
    - Одолговлекувајте го вашиот одговор
    - Планирано ингорирање
- **Одговорете и охрабрувајте**
    - Покажете интерес
    - Додадете нешто што би им го привлекло вниманието и би пројавило интерес кај нив
    - Направете пауза за да им дадете време за да ги обработат информациите

Рефлексија

1) Запишете барем три стратегии, техники или поддршка што можете да започнете да ги користите веднаш со вашите ученици.

2) Напишете што би сакале да имплементирате долгорочно со вашите ученици.

3) Кои се најважните работи што сакате веднаш да ги споделите со вашите колеги?

The ASD-EAST partnership

University of Northampton

University of Zagreb
Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences

Pedagogical University of Cracow

Szkoła z klasą

CENTAR ZA AUTIZAM

TARGET AUTISM

ПОУ "Д-р Златан Сремец"
Скопје

Blue Firefly

Autism Europe aisbl

ASD-EAST
Autism Spectrum Disorder
Empowering And Supporting Teachers

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union